

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל.....1.
- ב. הולכה בזר ... כשירה... בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול... דעבוד מעשה איצטבא. 3.
- ג. חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו ... חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו.....4.
- ד. כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה.....4.
- ה. כיצד הוא עושה אוהז את הבזך בראש אצבעותיו ויש אומרים בשיניו ומעלה בגודלו עד שמגעת לבין אצילי ידיו וחוזר ומחזירה לתוך חפניו וצוברת ... זו היא עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש שמע מינה חופן וחוזר וחופן.....6.
- ו. שחט ומת ... שיכנס אחר בדמו ... בפר ואפילו בדמו של פר.....7.
- ז. נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחט.....7.
- ח. אין פודין לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטתה ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי אלא בשחט 8

דף מט.

הלכתא למשיחא

א. זר ואונן שיכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל

הזר¹, בעל מום, האונן, השכור, היושב, מי שעבד בשמאלו, כל אלו פסולין לעבודה במקדש ואם עבדו חללו. ובכלל זה הולכת הדם שנאמר ושחט את בן הבקר לפני י"י והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מצות כהונה, והולכת אברים למזבח² שנאמר באיברים והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת איברים לכבש

¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ט הלכה טו ושם מנה כל הפסולין לעבודה שמונה עשר "ואלו הן: העובד ע"ז, הזר, בעל מום, הערל, הטמא, טבול יום, מחוסר כפורים, האונן, השכור, מחוסר בגדים, יתר בגדים, פרום בגדים, פרוע ראש, שלא רחץ ידים ורגלים, היושב, מי שיש בין ידו ובין הכלי דבר הוצץ, מי שיש בין רגלו ובין הארץ דבר הוצץ, מי שעבד בשמאלו, כל אלו פסולין לעבודה ואם עבדו חללו, חוץ מפרוע ראש וקרוע בגדים והשוהט לע"ז בשוגג, שאם עבדו עבודתן כשירה".

² שם הלכה ו אך הולכת עצים למזבח כשירה בזרים, הולכת איברים היא שצריכה כהונה ולא הולכת עצים. וכן שחיטת הקדשים כשירה בזרים אפילו קדשי קדשים, בין קדשי יחיד בין קדשי צבור, וכן ההפשט והניתוח

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

זר – אזהרת זרות³ ממה שנאמר ו"זר לא יקרב אליכם", אי זהו זר כל שאינו מזרע אהרן הזכרים שנאמר "וערכו בני אהרן", "והקטירו בני אהרן", בני אהרן ולא בנות אהרן. לפיכך כל מי שאינו מזרע אהרן הזכרים, ועבד, עבודתו בביהמ"ק פסולה. אולם שחיטה הפשט ונתוח, בין בקרבן צבור או יחיד, וכמו כן הולכת עצים למזבח, והדלקת גרות, כשרות בזרים אפילו לכתחילה לרמב"ם, ולראב"ד הדלקת גרות רק בדיעבד כשר בזר. ולתוס' (קדושין עו:) לכתחילה לא ישחטו רק מיוחסין⁴.

בעל מום – כל כהן שיש בו מום קבוע או מום עובר ולא עבר עדיין, לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים כלומר בין המזבח לאולם, וכן על המזבח עצמו לא יעלה⁵ ואם עבד במקדש⁶ פסל, וחילל עבודה, ולוקה אף על העבודה, שנאמר "אשר יהיה בו מום לא יקרב" מפי השמועה למדו שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה. וי"א שאינו חייב מלקות אלא על עבודה תמה⁷.

אונן – כל כהן שמת לו א' מז' הקרובים שחייב להתאבל עליהם, ביום המית' אף אחר הקבורה הרי הוא אונן דאורייתא, ואם עבד עבודתו פסולה. מלבד הכהן הגדול שמותר לעבוד כשהוא אונן, אבל בין כה"ג או כהן הדיוא אסור לאכול או בקדשים, וגם כן אינו חולק כדי לאכול לערב. אולם בלילה שאחר יום המיתה אפילו לא נקבר המת עדיין או שכבר נקבר, וכמו כן בימים שאחר יום המיתה כשלא נקבר עדיין, הוא רק אונן מדרבנן, ואינו מקריב ואינו אוכל מדבריהם⁸.

³ ויש גם חיוב מיתה בעבודת הזר ואינו חייב אלא על עבודה תמה לא על עבודה שיש אחריה עבודה, ואין הזר חייב מיתה אלא על ארבע עבודות בלבד, על הזריקה ועל ההקטרה ועל ניסוך המים בהג ועל ניסוך היין תמיד. שם הלכה ב

⁴ חומר בקודש פ"א אות ב

⁵ רמב"ם ביאת המקדש פ"ו ה"א ומשנה למלך שם משנה למלך שם שעובר משום לאו דאך אל הפרוכת לא יבוא (ל"ת סט) ועיי"ש שהביא שדעת במגילת אסתר שלא נאסר משום לאו זה אלא רק כ"ב אמה שבין האולם והמזבח ובמזבח עצמו לא נאסר אבל מספר המצוות ל"ת סט שכתב "שהזהיר כהן בעל מום מהכנס להיכל בכללו. רוצה לומר המזבח ובין האולם והמזבח והאולם וההיכל" משמע שאף המזבח עצמו בכלל לאו זה

⁶ ועיין זבחים טז ע"א שמוזהר גם שלא לעבוד בכמה ולכאורה גם שם מחלל עבודה

⁷ כס"מ שם פרק ט הלכה י ומל"מ תמידין פרק ב הלכה י בדעת הרמב"ם. ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מה סעיף טז שביאר דעת הרמב"ם ע"פ מה ששינונו בת"כ בפרשה דמומין, דמרבח שם כל העבודות אף יציקות ובלילות וכו', ואומר שם: יכול יהיה חייב על כולן, ת"ל: לחם, מה לחם מיוחד שהוא משום עבודה יצאו אלו שאינם משום עבודה, עכ"ל. והבאנו זה לעיל ריש סי' מד ובארנו דהכוונה על עבודה שאינה מעכבא כפרה ע"ש, והרמב"ם יפרש דממעט בעבודות שאין הזר חייב עליהם מיתה.

⁸ חומר בקודש שם טז

הַלְכַתָּא לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בַדְּרַף הַיּוֹמִי

מַסַּכְתָּא יוֹמָא

הַשְׁכוּר – כֹּל כְּהֵן הַכֹּשֶׁר לַעֲבוּדָה⁹ אִם שֶׁתָּה יוֹן¹⁰ אֲסוּר לֹא לְהַכְנִס מִן הַמִּזְבֵּחַ וּלְפָנִים, וְאִם נִכְנַס וְעָבַד עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה וְחַיִּיב מִיתָה בְיַדֵּי שָׁמַיִם¹¹ שְׁנֵאמַר וְלֹא תָמוּתוּ.

הַיּוֹשֵׁב – אִין עֲבוּדָה אֲלֵא מַעוּמַד שְׁנֵאמַר לַעֲמוּד לְשֶׁרֶת¹². וְכֹל הָעוֹבֵד וְהוּא יוֹשֵׁב חִילָל וְעֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה וְאִינוּ לֹקָה, מִפְּנֵי שְׁאֲזַהְרָה שְׁלוֹ מְכַלֵּל עֲשֵׂה הִיא. וְאִפִּי' לְסַמוּךְ אֵת עֲצָמוֹ אֲסוּר, אִם שְׁכַשְׁנוּטֵל הַדְּבַר שְׁנִסְמַךְ עָלָיו יִפּוֹל. אִךְ אִם עָבַד כֶּךָ עֲבוּדָתוֹ כְּשִׁירָה¹³.

שְׁמַאל – וְאִין עֲבוּדָה אֲלֵא בִימִין¹⁴, וְאִם עָבַד בְּשִׁמְאֵל פְּסוּלָה וְאִינוּ לֹקָה¹⁵, קִבֵּל בִּימִין וְשִׁמְאֵל מִסִּיעֵתוֹ עֲבוּדָתוֹ כְּשִׁירָה, שְׁהַמְסִיעַ אִין מִשְׁגִּיחוּן עָלָיו¹⁶.

ב. הוֹלְכָה בַזֶּר... כְּשִׁירָה... בְּקַבְלָה וּבְהוֹלְכָה וּבְזִרְיָקָה

פְּסוּלָה... דְּעָבוּד מַעֲשֵׂה אִיצְטְבָא

כֹּל הַזּוֹבְחִים¹⁷ שְׁקִיבֵל דָּמָם אַחַד מִן הַפְּסוּלִין לַעֲבוּדָה, אִם שְׁהוֹלִיךְ אֵת הַדָּם לְמוֹזְבַח, אִם שְׁזָרְקוּ לְמוֹזְבַח כְּהַלְכָתוֹ, נִפְסַל הַזּוֹבַח.

קִיבֵל הַכֹּשֶׁר וְנָתַן לַפְּסוּל וְלֹא הֵלֵךְ בּוֹ הַפְּסוּל אֲלֵא עָמַד בְּמִקְוָמוֹ וְלֹא קִירַב לְמוֹזְבַח כִּלְלֵל אֲלֵא הוֹשִׁיבוֹ בִּידוֹ, אִם שְׁהוֹלִיךְ הַכֶּהֱן עַד הַמוֹזְבַח וְהִנִּיחוֹ בְיַד

⁹ לַאֲפוּקֵי הַלָּלִים וּבְעֵלֵי מוֹמִים כְּדֹא"י בְּתוֹכָא בְּסַדְרֵי שְׁמִינֵי (אַחַר מְכִילְתָּא דְּמִלּוּאִים) פְּרַשְׁתָּה א'. הַר הַמּוֹרִיָּה הַלְכוֹת בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ פְּרָק א הַלְכָה א

¹⁰ רַמְבַּ"ם שֵׁם פְּרָק א הַלְכָה א וְהוּא שְׁשֶׁתָּה רְבִיעִית יִין הִי כֶּבֶת אַחַת מִיִּין שְׁעָבְרוּ עָלָיו מ' יוֹם, אֲבָל אִם שֶׁתָּה פַחוֹת מִרְבִּיעִית יִין, אִם שֶׁתָּה רְבִיעִית וְהַפְּסִיק בָּהּ, אִם מִזְנֵה בְּמִים, אִם שְׁשֶׁתָּה יִין מִגִּיתוֹ בְּתוֹךְ מ' אֲפִילוּ יִתֵּר מִרְבִּיעִית פְּטוּר וְאִינוּ מַחֲלֵל עֲבוּדָה, וְעִיִּין אֵלֶּה מִצְוֹת ל"ת עַג שֵׁאִם הִיָּה שְׁכוּר מִשְׁאֵר מִשְׁקֵין הַמִּשְׁכְּרִין כֹּל שְׁנֵת בְּלַבְלָה דַּעְתוֹ לֹקָה וְאֵע"פ שֵׁאֲסוּר לְהַכְנִס לְמִקְדָּשׁ מ"מ אִינוּ חַיִּיב מִיתָה, וְאִם עָבַד אֵע"ג שְׁלֹקָה עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה שֵׁאִין חַיִּיבִין מִיתָה אֲלֵא עַל הִיִּין בְּשַׁעַת עֲבוּדָה וְאִין מַחֲלֵל עֲבוּדָה אֲלֵא שְׁכוּר מִן הַיִּינוּדַעַת הַרְמַבֵּן וְשֶׁרֶש"י עַה"ת שֵׁאִין שְׁכוּר מִשְׁאֵר מִשְׁקֵין אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא אִיסוּרוֹ הוּא מִדְּבַרֵי הַכִּמְיָם

וְכֵן כֹּל אִדָּם אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל, אֲסוּר לְכַנּוּס מִתְחַלֵּת עֲזֵרַת יִשְׂרָאֵל וּלְפָנִים כְּשֶׁהוּא שְׁתוּי (וְהִינּוּ כְּשִׁיכּוּל עַדִּיִן לְדַבֵּר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלֵי גִמְגוּם וּכְעִירוּבִין סד.). וְכ"ש כְּשֶׁהוּא שְׁכוּר, אִם כְּשֶׁהוּא פְּרוּעַ רֹאשׁ דְּרֶךְ נִיּוּל, אִם קְרוּעַ בְּגָדֵי, רַק שֵׁאִינוּ לֹקָה עַל זֶה. וְכִשְׁלֵא נִדְּלָ שְׁעָרוֹ כֹּל כֶּךָ דְּרֶךְ נִיּוּל מוֹתֵר לְכַנּוּס לְעֵזֶרַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁתָּה רְבִיעִית יִין, וְהִיָּה בּוֹ מַעַט מִיָּם, אִם שֵׁאֲח"כ יִשֵּׁן מַעַט אִם הֵלֵךְ כְּדֵי מִיל, כְּבַר פְּנֵי יִינוּ, אִם לְרַמְבַּ"ם מוֹתֵר לְעָבוּד, וְלְרַאב"ד אֲסוּר עַד שִׁיסוּר יִינוּ מְכַל וְכֹל. תְּפֹאֲרַת יִשְׂרָאֵל חוֹמֵר בְּקוּדֵשׁ פְּרָק א אוֹת טו

¹¹ חַיִּיב מִיתָה בְּעֲבוּדָה תְּמָה כּוֹר. מִשְׁנֵה לְמַלְךְ שֵׁם פ"ט ה"י חו"א קְדָשִׁים מִס' הוֹרִיּוֹת ס"ו טו ס"ק כג

¹² לְפִיכֶךָ אִינוּ מִקְדָּשׁ קִידוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּעֲבוּדָה. רַמְבַּ"ם שֵׁם פְּרָק ה הַלְכָה טו יז

¹³ חוֹמֵר בְּקוּדֵשׁ שֵׁם כג

¹⁴ וְתוֹ נִלְפַע"ד דֹּאף דְּבִאִשְׁרָה שְׁעָבַד, לִיכָא לְסַפּוּקֵי בְּאִיזָה יָד יַעֲבֹד, דְּהָרִי בְּל"ז עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה דְּבַעַל מוֹם הוּא; עַכ"פ גַּם שְׁוֹלֵט בְּב' יָדָיו, אִף דְּקִיּוּ"ל כְּרַבְנֵן דְּאֲבָרוּתֵי הוּא, דַּאֲתַחְזַקת בְּשִׁמְאֵל כְּבַבְרוּת מַה: אִפ"ה גַּם הוּא בְּעָבַד בְּשִׁמְאֵל עֲבוּדָתוֹ פְּסוּלָה, דֹּאע"ג שְׁנֵת חֻזְקָה הַשְׁמַאל, לֹא נִקְרָאת יָמִין וְהָרִי כֹל מִקּוֹם שְׁנֵאמַר יָד וְאֲצַבַּע אִינוּ רַק מַה שְׁנִקְרָא יָמִין זְבָחִים כֹּד. חוֹמֵר בְּקוּדֵשׁ שֵׁם כב

¹⁵ צ"ע מוֹהָא דְּכַתְּבֵי הַרְמַבַּ"ם בְּפִרְק ב' מִהַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָשִׁין הַלְכָה כ"ד הַאִימּוּרִים וְאֲבָרֵי הָעוֹלוֹת וְהַקְּמִצִּים וְכו' בִּין בִּימִין בִּין "בְּשִׁמְאֵל" הָרִי אֵלֶּה כְּשֶׁרִים עַכ"ל, הָרִי הַקְּמִצֵּת הַקּוּמִץ דְּהוּא אַחַד מִד' עֲבוּדוֹת בְּמִנְחָה כְּשֶׁר גַּם "בְּשִׁמְאֵל", וְהַכָּא סָתֵם דְּכֹל עֲבוּדָה פְּסוּלָה בְּשִׁמְאֵל.

¹⁶ רַמְבַּ"ם שֵׁם הַלְכָה יח

¹⁷ רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָשִׁין פְּרָק א הַלְכָה כז

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

הזר¹⁸, יחזיר לכשר, אבל דם שהוליכו הפסול לעבודה והחזירו לכשר והוליכו, או שהוליכו הכהן תחילה והחזירו ונתנו לפסול והוליכו, הואיל והוליכו הפסול בין בתחילה בין בסוף נפסל הזבח.

ג. חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו ... חפן ומת מהו שיכנס אחר בחפינתו

חפן חבירו הקטורת ביום הכפורים ונתן לחפניו של הכהן הגדול, או שחפן הכהן הגדול ומת ונכנס שני במה שחפן ראשון¹⁹, כל אלו ספק ולא יקטיר, ואם הקטיר הורצה.

הלכה למעשה

ד. כל האוכלין אונל אדם לרפואה וכל המשקין שותה

כבר נתבאר במסכת שבת דף קט: בנטילת רפואה בשבת שבכל הכאבים יש להבדיל בין כאב קל, ובין כאב חזק יותר כזה הגורם לכואבו לשכב במיטה או המחליש את כל גופו, וסיווגם תלוי במזגו של כל אחד ואחד.

הכואב כאב קל אסור לו לקחת שום תרופה, כגון גלולות או טיפות, וכן אסור לו לגרגר. והכואב כאב חזק יותר ובעטיו הוא שוכב או נחלש כל גופו, כגון כאב – ראש חזק, הרי יש לו דין של חולה שאין בו סכנה, ומותר לו לקחת תרופות.

¹⁸ ומיירי שלא הוליכו כלל, אלא מעשה איצטבא בלבד הוא דעבד. הר המוריה

¹⁹ בלחם משנה הקשה "שבהך בעיא אמר רב פפא בגמרא דאי חופן וחוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו ורב הונא בריה דרב יהושע אמר איפכא דאינו חוזר בחפינתו, ואנן קיימא לן דחופן וחוזר וא"כ קשה על רבינו ז"ל דמשמע דליכא בעיא לא לרב פפא ולא לרב הונא בריה דרב יהושע והיה לו לפסוק כחד מינייהו, ובמרכבת המשנה ביאר בהך בעיא דחפן ומת לא פסק רבנו בהחלט כרב הונא בריה דרב יהושע לנביה רב פפא דבאמת סברת שניהם קיימת דלפי מה דקיי"ל חופן וחוזר וחופן יש סברא לכאן כר"פ דמקיימא חפינה ויש סברא לכאן כר"ה בדר"י דאי אפשר שלא יחסיר ושלא יותר, הילכך חזר הדבר לקדמותו דהוה בעיא דלא אפשר כמו לפי מה דס"ד דאין חופן וחוזר וחופן. אך עיין בהר המוריה שהביא ירושלמי פ"ה ה"א וז"ל "חפניים מהו שיעשה כלי שרת לקדש אחר מהו שיחפון ויתן לתוך חפניו מהו שיעשה מדה לחפניו בכל חפנים משערין או אין משערין אלא בחפניו ר' יהושע בן לוי שאל חפן ומת אחר מהו שיכנס בחפניו אין תימר חפנים עשו אותן ככלי שרת לקדש הדא אמרה חפן ומת אין אחר נכנס בחפניו אין אחר חופן ונותן לתוך חפניו ואין עושין מדה לחפניו ואין משערין בכל חפניים אין תימר חפניים לא עשו אותן ככלי שרת לקודש הדא אמרה חפן ומת אחר נכנס בחפניו אחר חופן ונותן לתוך חפניו ועושין מדה לחפניו ומשערין בכל חפנים עכ"ל לפי הגהת הקרבן העדה ועי' שם בשיירי קרבן שלפירוש זה אם נתפור מן החפנים לארץ ואספן ושוב מת הכה"ג ממה נפשך אין אחר נכנס בחפניו של המת דאם נעשו כלי שרת לקדש א"כ אין אחר נכנס בחפניו ואם לא נעשו כלי שרת לקודש ומותר אחר ליכנס בחפניו א"כ פסול מטעם שנעשה כנשפך מצואר בהמה לארץ יעו"ש היטב".

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

על אף שהכואב כאב קל אסור לו לקחת שום תרופה, הרי מותר לו לאכול מאכל בריאים שעשוי לרפאותו. ולכן, החש בגרונו, מותר לו לאכול דבש, או לשתות חלב מעורב בדבש, וכן מותר לו למצוץ סוכריות (רגילות, ולא המכילות כל סם רפואה), מותר לו לאכול לימון או לסוחטו על גבי סוכר ולאוכלו, ואף למצוץ בפיו את הלימון, והצרוד מותר לו לגמוע ביצה חיה ולשתות מיץ שזיפים לסובל מעצירות, מיץ רימונים, אורז מבושל במים לסובל משלשול. מיץ שקדים להגברת חלב אם. מיץ פרי החמוציות למחלת השיגרון (גאופט). וכן כל מיני סוגי משקה 'תה' מצמחים שונים המועילים לכל מיני מחלות שונות, כאשר גם קצת בריאים שותים זאת לתענוג ולרויה, וכדומה.

וכן הסובל מערבת, מותר לו לבלוע כל מאכל המסייע להקלת הערבת, כגון שקדים טבעיים, אבל אסור לו לשתות תמיסת סודה, ובשעת הדחק יש לסמוך על המקילים לשתות תמיסה זו, אם אמנם הוכנה מבעוד יום (ויכסנה עד שעת השימוש, כדי לא להפיג את הטעם). אבל הסובל מערבת בעורה קבועה והרופא נתן לו תרופות למניעת הערבת, מותר לאוכלם גם בשבת.

ומותר לערבב מבעוד יום טיפות תרופה במים או במשקה אחר ולשתות את התערובת בשבת, וכן מותר להמיס מבעוד יום גלולות בתוך מים או במשקה אחר ולשתות את התמיסה בשבת. ודבר זה התירו הואיל ואין רגילים לקחת תרופה זאת בעורה זו והוא הכין אותה מבעוד יום, ובלבד שלא יהא ניכר לאחרים ששותה את המשקה הזה לרפואה. אבל אין היתר לערבב טיפות תרופה במשקה או להמיס גלולות במשקה בשבת או ביום טוב, ולשתות את שהוכן בו ביום.

ואם הוא רגיל לערבב בימות החול טיפות תרופה במשקה ולשתותו לשם רפואה, אסור לו לשתות תערובת כזו בשבת, גם אם הכין אותה מבעוד יום.

נחלקו האחרונים אם מותר לקחת ויטמינים וכדומה בשבת וויש להחמיר מלקחת בשבת כל סוגי תרופות הרגעה וחיזוקים, כדורי ברזל ושאר תוספות תזונה למיניהן, ובכלל זה כל סוגי ה'ויטאמינים' גם כשהם בטעם טוב ועשויים כסוכריה וכדומה, ואפילו הוא בריא לחלוטין, ורגיל לקחתן מדי יום. אך המיקל יש לו על מי לסמוך, ואם יוכל לקחתן על ידי שיערבב אותם במאכל או במשקה, עדיף.

אך תינוקות וקשישים מעוברות ומניקות, כאשר הרופא ממליץ לקחתן יום יום, מותרים לקחת. אך צריכים להתייעץ עם הרופא, אם הם יכולים לקחתם קודם השבת ומיד לאחריה, אך כאשר אין אפשרות שכזו, מותר להם לקחתם אף בשבת.

אמנם המיקל בכל הנ"ל כאשר הוא בריא לחלוטין ואין נוטלן אלא לתוספת חיזוק והרגעה או בשביל למנוע מחלה וחולשה, יש לו על מי לסמוך, שפיר טפי.

מותר לקחת בשבת גלולות לפוריות או לחיזוק כח גברא, וכן גלולות למניעת הריון, וגלולות לסידור וסת, ומי שיש לו הפרעות שינה רשאי לקחת כדורי שינה, גלולות לסילוק שינה, גלולות

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

להקלת הצום, בעלי עודף משקל ליקח גולות ושיקויים להרזיה ולדיכוי התיאבון, וכדומה. אך אסור לקחת תרופות בשבת להפגת השינה ולשיפור העירנות.

דף מט:

הלכתא למשיחא

ה. כיצד הוא עושה אוהו את הבזך בראש אצבעותיו ויש אומרים בשיניו ומעלה בגודלו עד שמגעת לבין אצילי ידיו וחוזר ומחזירה לתוך חפניו וצוברה ... זו היא עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש שמע מינה חופן וחוזר וחופן

לאחר שנכנס כהן הגדול לתוך קדש הקדשים והגיע לארון כמו שיבואר להלן דף נא: צריך לחזור ולחפון ולהניח הקטורת על גבי בגדלים וחפינה זו היא עבודה קשה שבמקדש²⁰

כיצד היה עושה – נותן המחיתה עם הגחלים שהחזיק בימינו בין שני הבדים, ובבית שני שלא היה ארון היה מניחה על אבן השתייה, וי"א²¹ שאוהו שפת כף הקטורת בראשי אצבעותיו ואם אינו יכול יאחו בשיניו²², ומערה הקטורת על ידי אנודליו לתוך חפניו עד שמחזירה למלוא חפניו כשהיתה כשהפנה בחוץ, וי"א²³ שאוהו את ראש הכף שכלפי חוץ בראשי אצבעותיו של שתי

²⁰ קשה מובא שהרי בנמי' הקשו זו היא ותו לא והאיכא מליקה והא איכא קמיצה אלא זו היא עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש וכ"כ רבינו ספ"ז דמעשה הקרבנות מעתה למה שינה כאן ולא כתב כלשון הגמרא וכמ"ש במעשה הקרבנות והרב לח"מ שם הניחו בצ"ע. ולענ"ד נראה עם מ"ש התוס' שם שמלבד שהיה צריך ליטול הבזך בין שיניו עוד היה צריך ליהרר מאד שלא יכוח מחום הגחלים הרי שהיא קשה טפי מאינך וכמ"ש התוס' פ"ק דמנחות דף י"א ובגמרא לא מתרין הכי משום דלא קאי התם אלא אנמילת הבזך בשיניו וההיא דחום הגחלים קאמר לה בתר הכי בדרה נ"ג אמנם רבינו שהזכיר כאן שניהם כתב שזו היא עבודה קשה כלומר מכל עבודות שבמקדש. מעשה רקח

²¹ דעת הרמב"ם והסמ"ג. שהיתה להם דדירסא אחרת בנמי' וכמו שהעתיק הסמ"ג בעשין ר"ט וז"ל ותניא בגמרא שאוהו שפת הכף בראשי אצבעותיו או בשיניו ומערה הקטורת בגודלו לתוך חפניו עד שמחזירה למלא חפניו כשהיתה. וכך היא גירסת הגר"א. עיין בלח"מ

²² מפרש רבינו דהיש אומרים לא פליג אלא בא להוסיף ולומר דאם אינו יכול בראשי אצבעותיו דיכול לעשות בשיניו והת"ק מודה בהא והוא לא איירי אלא ביכול דהעיקר הוא בראשי אצבעותיו ופסק רבינו בשיניהם כן ג"ל וק"ל. בן ידיד

²³ רש"י ריטב"א מאירי ובן ידיד ועיין רש"ש

הַלְכַתָּא לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מַסְכַּת יוֹמָא

יְדִיּוֹ, כְּשִׁידִית הַכֶּף בִּידוֹ הַשְּׂמַאלִית לְצַד גּוֹפּוּאָם אֵינּוּ יִכּוֹל בְּשִׁינָיו הִיָּה מַחְזִיק אֶת רֹאשׁ הַכֶּף וְדוֹחֵף בְּשֵׁנֵי גּוֹדְלָיו אֶת הַכֶּף מֵעַט מֵעַט בְּמַתּוֹן שְׁלֵא תִתְנַדְנַד כְּלָפֵי מַעֲלָה לְעֵבֶר גּוֹפּוֹ, עַד שֶׁמִּנְעַת רֹאשׁ יְדִית הַכֶּף לְבִין מִרְפָּקָיו, כְּדִי לְעַכְבָּה וּלְתוֹפְשָׁה בֵּין שְׁנֵיהֶם, וּמִטָּה עִם גּוֹפּוֹ אֶת יְדִית הַכֶּף לְעֵרוֹת הַקְּטוּרֹת לְתוֹךְ חֲפָנָיו וְכִדִּי שְׁלֵא יִישַׁפֵּךְ לְאַרְיָן קֶצֶת מִמֶּנּוּ מִמְּשִׁיךְ לְאַחוּז אֶת הַבּוֹךְ אֲרָאשִׁי אֲצַבְעוֹתָיו וּמַעֲרָה לְקְטוּרֹת דֶּרֶךְ צִידָה שֶׁל הַכֶּף לְתוֹךְ חֲפָנָיו.

לְאַחַר שְׁעִירָה לְחֲפָנָיו צוֹבֵר אֶת הַקְּטוּרֹת עַל גְּבֵי הַגְּחָלִים בִּידוֹ לְפָנִים בְּמַחְתָּה, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה הַקְּטוּרֹת קְרוֹב לְאַרוֹן וּרְחוּקָה מִפָּנָיו שְׁלֵא יִכּוּהוּ, וְאֵינּוּ נוֹתֵן בְּבֵת אַחַת לְצַד מֵעֵרֵב תְּחִלָּה הַרְבֵּה קְטוּרֹת בְּצִבְרִירָה, אֲלֵא לְצַד מֵעֵרֵב תְּחִלָּה מִרְדָּד²⁴ מִרְקַע מֵעַט מֵעַט זֶה עַל זֶה כְּמִי שֶׁמִּרְקַד אֶת הַסּוּלָת מֵעַט מֵעַט עַד שִׁיעֵשָׂה צִבְרִירָה, בְּאוֹפֵן דְּשׁוּהָה הַעֲשֵׂן לְבֵא שׁוּהוֹ הַכְּבוֹד שִׁיְהֵא שׁוּהָה בְּעִבּוּדָה וְאַחַר כֵּן עוֹשֶׂה כֵּן לְכָל הַצַּדִּים. וּמִמַּתִּין שֵׁם עַד שִׁיתְּמַלֵּא הַבַּיִת עֵשֶׂן וַיֵּצֵא.

ו. שַׁחַט וּמַת ... שִׁיכְנַס אַחַר בְּדָמוֹ ... בְּפֶר וְאַפִּילוֹ בְּדָמוֹ שֶׁל

פֶּר

פֶּר יוֹם הַכִּפּוּרִים²⁵ אֵף עַל פִּי שֶׁכֵּהן גְּדוֹל קוֹנָה מִשְׁלוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פֶּר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לוֹ, הַמְּקוֹם הַפְּקִיר מִמוֹנּוֹ בּוֹ לְכָל אַחֲיוֹ הַכֹּהֲנִים, שְׁאִילוֹ לֹא הִיָּה לְהֵן בּוֹ שׁוֹתְפוֹת לֹא הִיוּ מִתְּכַפְרִין בּוֹ, לְפִיכֵךְ אִם מַת כֵּהן גְּדוֹל קוֹדֵם שִׁישַׁחַט הַפֶּר, הַכֵּהן שְׁעוֹמֵד תְּחִתּוֹ אֵינּוּ מִבִּיא פֶּר אַחַר אֲלֵא שׁוּחַט אֶת שֶׁל רֹאשׁוֹן, וְאֵינּוּ חֲטָאֹת שְׁמַתוֹ בְּעִלְיָה שֶׁתְּמוֹת שְׁאִין חֲטָאֹת הַרְבִּים מִתָּה, שַׁחַט אֶת הַפֶּר וּמַת קוֹדֵם שִׁיכְפֶּר בְּדָמוֹ, הַכֵּהן הָאֶחָר נִכְנַס בְּדָם זֶה וּמִכְפֶּר בּוֹ.

ז. נִמְנִין וּמוֹשְׁכִין יְדִיהֶן מִמֶּנּוּ עַד שִׁישַׁחַט

כִּבְר הַתְּבֵאֵר בְּמַס' פְּסָחִים דָּף פֶּט. שֶׁנִּמְנִין עַל קֶרֶבֶן הַפֶּסַח וּמוֹשְׁכִין אֶת יְדִיהֶן מִמֶּנּוּ וְאַפִּילוֹ נִמְנּוּ חֲבוּרָה וְרוּצִים כּוֹלֵם לְמִשׁוֹךְ יְדֵיהֶם מִמֶּנּוּ הַרְשׁוֹת בִּידָם, עַד שִׁישַׁחַט, וּבִלְבַד שְׁלֵא יִשְׁאֵר הַפֶּסַח לְלֹא מְנוּיִים כִּלְל, אֲוֹלָם י"א²⁶ שְׁצַרִּיךְ שִׁישְׁאֵר אֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה רֹאשׁוֹנָה עֲלָיו. וְרוֹב הַפּוֹסְקִים כְּדִיעָה רֹאשׁוֹנָה.

כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁחַט אֵינּוּ יִכּוֹל לְהַמְנוֹת וְאֵינּוּ יִכּוֹל לְמִשׁוֹךְ אֶת יְדוֹ שֶׁהָרִי נִשְׁחַט עֲלָיו.

²⁴ בֶּן יִדִּיד שֵׁם

²⁵ רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים פֶּרֶק הַ הַלְכָה י"ג

²⁶ סֵפֶר אֹרֹר זְרוּעַ חֶלֶק בַּ הַלְכוֹת פְּסָחִים סִימָן רִיחַ כְּדַעַת ר' יְהוּדָה דָּף צ"ט. "דְּהַלְכָה כַר' יְהוּדָה דְּסַתָּם לֵן תְּנַא כּוֹתִיָּה בְּפ' מִי שֶׁהִיָּה טִמְאָ גְּבֵי הַמֶּשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁל ה' ה' כו' וְסַתְּמָא בְּתֵרָא עֵיקַר. אֲדָרְשִׁי"י הַכָּא וְשְׁאֵר פּוֹסְקִים כְּתַבּוּ דְּלֹא כַר' יְהוּדָה

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרג היומי מסכת יומא

**ח. אין פודין לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטתה ולא בטריפה
ולא בכלאים ולא בנוי אלא בשה**

מצות עשה²⁷ לפדות כל אדם מישראל פטר חמור בשה, והשה שפודין בו נותנו לכהן, אין פודין לא בעגל או כל בהמה טהורה חוץ משה, ולא בחיה ולא בשה שחוט²⁸ ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי²⁹, שנאמר תפדה בשה ואין קרוי שה אלא כבשים ועזים חיים בלבד³⁰. ואף בדיעבד אינו פדוי. ואם פדה בספק טריפה יחזור ויפדה בלי ברכה.

²⁷ רמב"ם ודרך אמונה הלכות כיבורים פרק יב הלכה א – ב, ח

²⁸ אף על גב דפר אפי' שחוט נקרא פר כמש"כ רבנו בפ"ה מעבודת יוה"כ הי"ג אבל כאן בשה ילפי' מפסח דשחוט לא נקרא שה וכן טרפה וכן כל הני דפסולין בפסח

²⁹ יש ב' מיני כוי יש כוי שהוא בריה בפני עצמה ולא הכריעו בו חכמים אם הוא חי' או בהמה ויש כוי הבא מתיש וצבי וכאן שניהן פסולין כוי שהוא בריה פסול משום שלא הכריעו בו חכמים אם הוא מין שה או לא [ולפי"ז אין פסול אלא מספק] וכוי הבא מתיש וצבי פסול דלא עדיף מכלאים

³⁰ דילפינן שהשה מפסח פרט לכל השמות האלו